

Statisztikai közlemény

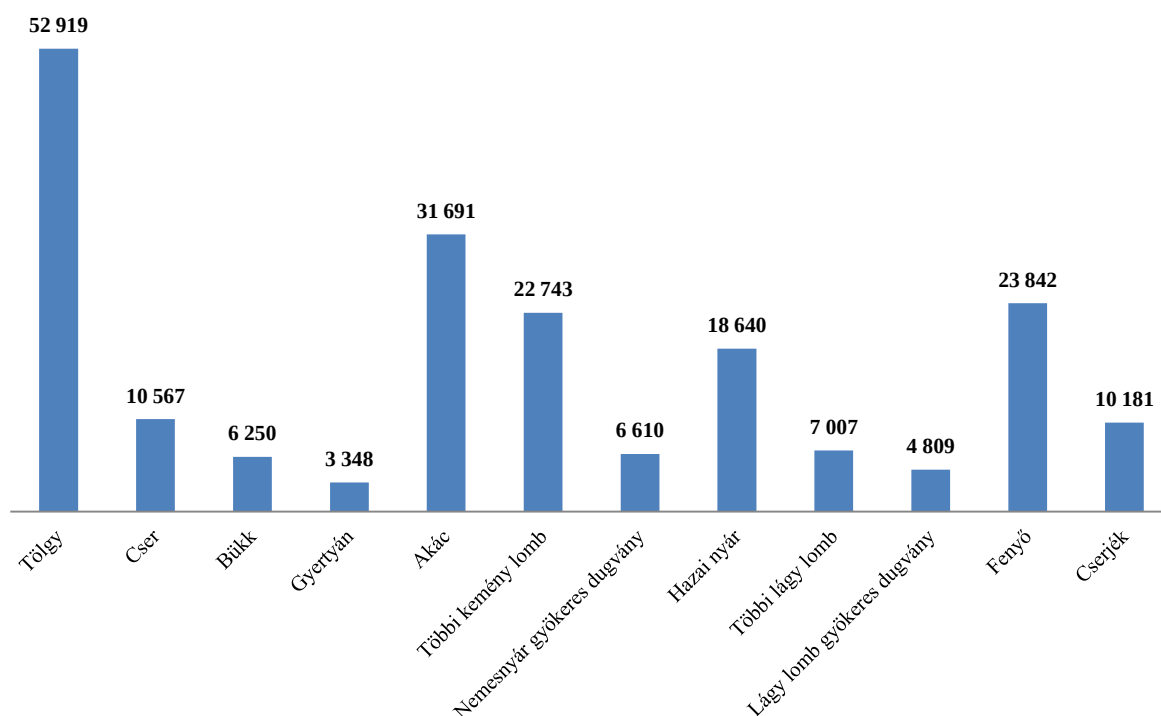
Az erdészeti szaporítóanyagok előállítása

Erdészeti szaporítóanyag-gazdálkodás

Az erdészeti szaporítóanyag-gazdálkodás legfőbb feladata az erdőállományok, faültetvények felújításához, telepítéséhez szükséges hagyományos és nemesített szaporítóanyag, megfelelő mennyiségben és minőségben történő megtermelése.

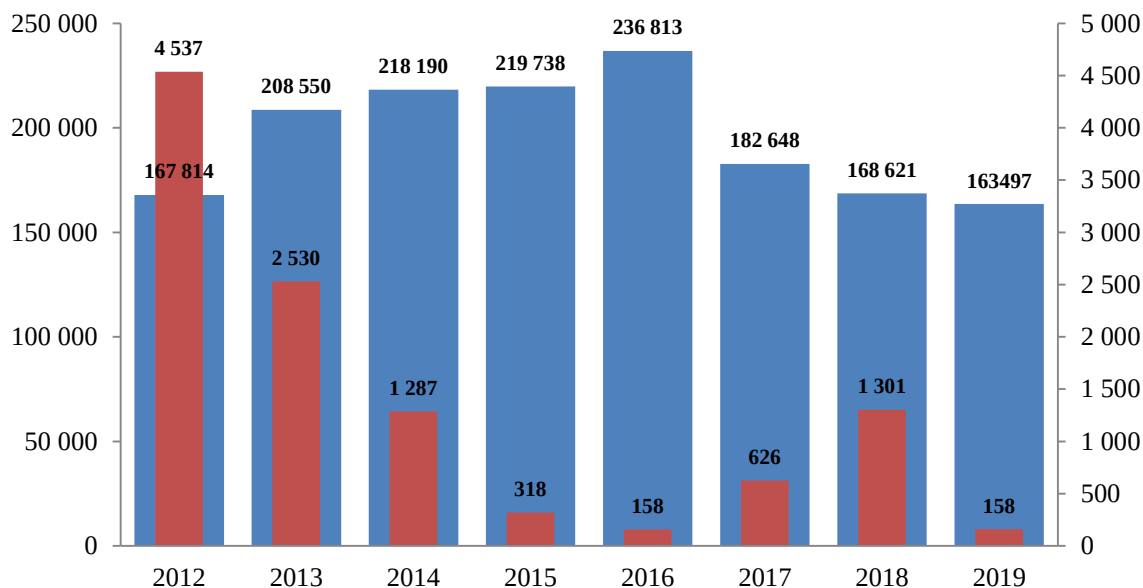
A 2012 és 2019 közötti időszakban az erdészeti szaporítóanyag mennyisége 2016-ig 40%-kal növekedett, majd 2019-ben visszaesett a 2012-es szintre.

1. ábra: 2012 és 2019 között megtermelt gyökeres erdészeti szaporítóanyagok átlaga (ezer db)

A grafikon jól szemlélteti, hogy a hazai kemény lombos fafajokból termelődik a legtöbb facsemete (1-6. oszlop), beleértve az akácot is, melynek mennyiségi növekedése várható a jövőben az új erdőtelepítésekben. Klímaváltozási okokból visszaszorulóban van a fenyő csemeték termelése, a cserjék termelése pedig várhatóan stagnálni fog.

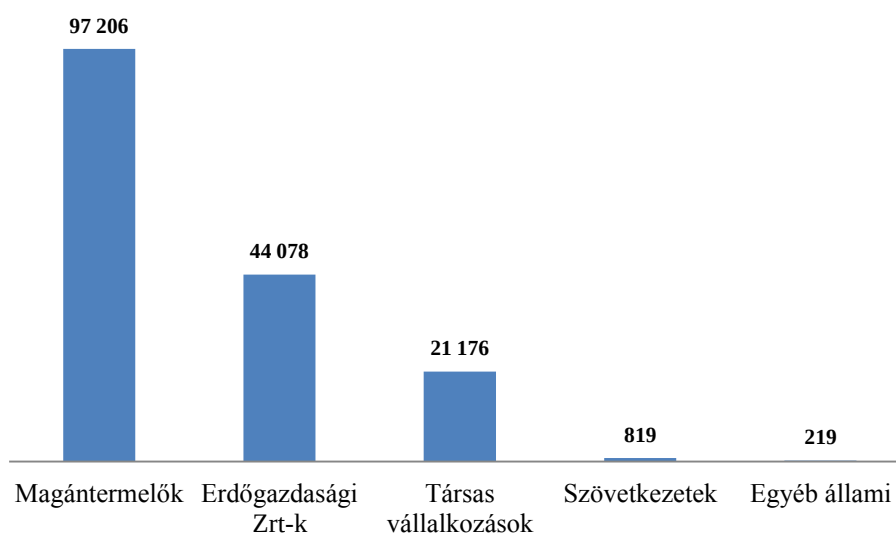
2. ábra: A 2012 és 2019 között megtermelt, szemlézett egy- és többéves szaporítóanyagok mennyiségének megoszlása (kékkel, ezer darab), valamint az egyes években végrehajtott erdőtelepítések (első kivétel) nagysága, (pirossal, hektár)

Az erdőtelepítések mértéke, mint a keresletet befolyásoló egyik fő tényező, hatással van az évente megtermelésre kerülő szaporítóanyag mennyiségére, hiszen a folyamatos termelés likviditását hivatott biztosítani. Bár a kapcsolat éves szinten, vagy néhány évet felölelő időtartamban nem feltétlenül mutatható ki, hosszú távon viszont a hatás igazolható.

A 2019/20-as termelési adatok alapján a magyar erdészeti csemetetermelők 163,5 millió db csemetét termeltek, ebből 123 millió db volt egyéves, 43,5 millió db pedig ennél idősebb csemete.

3. ábra: 2012 és 2019 között megtermelt gyökeres erdészeti szaporítóanyagok átlagmennyiségének megoszlása a termelői csoportok között (ezer db)

A 3. ábrában szereplő adatok jellemzően nem fognak változni a közeljövőben, továbbra is a magánszektor termelése lesz a számottevő, az erdőgazdaságok várhatóan fokozatosan lecsökkentik a szaporítóanyag termelésüket. A társas vállalkozások és szövetkezetek termelési színvonala arányaiban feltehetően nem fog jelentősen megváltozni.

A Twinning erdészeti szaporítóanyag adatbázis alapján hazánkban 700 fölötti engedélyes erdészeti csemetekert működött, melyek közül 410 folytatott termelést 2019-ben.

1. táblázat: A csemetekertek számának és méretének gazdálkodói szektorok közötti megoszlása

Gazdálkodói csoport	Csemetekertek nagysága (hektár)	Csemetekertek száma (darab)	Csemetekertek átlagos területe (hektár)
Erdőgazdasági Zrt-k	966,8	70	13,8
Más állami szektor	56	8	7,0
Szövetkezetek	39,1	9	4,3
Társas vállalkozások	926,9	143	6,5
Egyéni magántermelők	1565,2	480	3,3

Az erdészeti szaporítóanyag-gazdálkodás alapját a nyilvántartott, ellenőrzött szaporítóanyag források képezik. Fő állományalkotó fajokaink és elterjedtebb elegyfajaink esetében ugyanis a szaporítóanyag termelésre és felhasználásra minősítési és származásigazolási kötelezettség vonatkozik, míg a többi faj esetében csak ellenőrzött és nyilvántartott termesztést ír elő a jogszabály.

A szaporítóanyagok forgalomba hozatalának alapvető követelménye a begyűjtés helyének ismerete, ami a szaporítóanyagot származás-azonosított kategóriába sorolja. A szaporítóanyag felügyeleti szerv a szaporítóanyag forrásokat regisztrált, származásazonosított kategóriaként tartja nyilván.

A regisztrált, származásazonosított kategóriába tartozó szaporítóanyag források darabszáma hazánkban a NÉBIH nyilvántartása szerint 2019-ben mintegy 2700 db, összterületük pedig mintegy 350 ezer hektár volt, ez alig változott az elmúlt években.

Ezen felül vannak a kiválasztott magtermelő állományok, anyatelepek és a magtermesztő plantázatok. Néhány faj regisztrált, származásazonosított szaporítóanyag forrásának országos számát és összterületét a 2. számú táblázat tartalmazza.

2. táblázat: Regisztrált szaporítóanyag források száma és területe néhány fő- és elegy faj esetében

Faj	Szaporítóanyag forrás (db)	Terület (ha)
Kocsányos tölgy	281	56 310,1
Kocsánytalan tölgy	155	90 598,7
Cser	197	100 779,6
Bükk	95	59 419,8
Gyertyán	128	90 70,0
Hegyi juhar	120	326,0
Magaskőris	139	2 533,7

Fehér nyár	18	417,1
Szürke nyár	86	1 911,6
Fekete nyár	18	111,3
Fehér fűz	2	6,6
Kislevelű hárs	81	447,8
Nagylevelű hárs	48	389,4

A regisztrált származásazonosított szaporítóanyag források, a kijelölt magtermelő állományok, a magtermesztő ültetvények, valamint a vegetatív úton fenntartott fajták anyatelepeinek (összes törzsültetvény) darabszáma megközelíti a 4000-et. Az erdészeti szaporítóanyag-források nemzeti jegyzékében szereplő alapanyagforrások száma 2010 óta folyamatosan növekszik az új bejelentések területével, évente néhány 10 db-os nagyságrendben.